

אש על הכרמל

מאז ימי הנביא אליהו.

הכרמל חשוף לאש.

זוהי אזהרה.

את סוף שנת תשמ"ט האירו הלהבות של יערות הכרמל. מה שלא עשתה שנה שלמה של אינתיפאדה, על קורבנותיה היומיומיים, עשה מאורע דרמאטי זה. הוא זועזע.

לפי שריהמיסטרה, לא הוכח עדיין שהיתה זאת הצתה. אמנם, זוהי הנחה סבירה, מפני שהאש פרצה במוקדים שונים. אך מאחר שהיה זה אחר הימים היבשים והחמים ביותר של השנה, יתכן גם הסבר אחר.

בארצות כמו קליפורניה, שריפות יער עני קיות, המאיימות על שכוונות שלמות, הן כמי עט עניין שבשיגרה.

כבר באגדה הישראלית הקדומה, בתיאור המאבק בין אליהו הנביא ונביאי הבעל, דובר על אש שפרצה על הריהכרמל.

אש זרה. גם אם יוכח בסוף שהיתה זאת הצתה, עדיין לא יהיה ברור אם היתה זאת התפרעות של פירחחים או מעשה פוליטי מתוכנן, אם נעשה בידי יהודים או ערבים, בידי ערבים אזוריים או תושבי השטחים הכבושים, בידי אנשים שפעלו מתוך דחף אישי או שליחים של אירגון כלשהו, ואם כן — של איזה אירגון, מנאמני אש"ף או ממתנגדי דיו.

כל השאלות לא הטרידו כמעט איש בישראל. ראשייהמדינה דיברו על מעשה של "אש", הכל דיברו על מעשה של "ערבים". דמוגים ביקשו להשתמש בלהבות הכרמל כדי להבעי אש זרה של שינאה גזענית. הקי צוניים ביותר אף ייחסו ל"ערבים" את התש"ר קה הודונית לשרוף את הארץ כולה ולכלות את כל הצומח בה.

אך השימוש בהשמדת הצומח כאמצעי במאבק המדיני אינו חדש, ואינו מיוחד לצד הערבי דווקא. המימשל הצנאי הישראלי משתמש באמצעי זה כאופן שיטתי, ובדרך כלל על פי דרישת המתנחלים היהודים. מאז ראי

* מלכים א' יח: ויקבוץ את הובאים אל הרהכרמל... ותפיל אש ה'...

שית האינתיפאדה נעקרו ונגרעו אלפי עצי פרי, ואולי רבבות, כעונש סביבתי. ירושת השנה. האסון של שריפת הכרמל — יהיו סיבותיו כאשר יהיו — מאיר את העומק של תהוםהשינאה, הפעורה בין שני העמים מקץ שנה ותישעה חודשים של האינתיפאדה.

אולי זהו הלקח העיקרי שמורשה תשמ"ט לתש"ן: האינתיפאדה אינה מצב סטאטי, כשם שה"כיבוש הנאור", שקדם לה, לא היה מצב סטאטי. בהיעדר פיתרון מתעמקת השינאה ההרדית, ואין לדעת לאן תוביל, ומכאן התיקווה: ששנת תרשינזון תעלה את שני העמים על דרך הפיתרון.

הממשלה

מישאל-עם?

צריך להכריע. אך

הממשלה אינה מסוגלת

להכריע. גם זה פיתרון

בשכוב האחרון של תשמ"ט הציע איש-יד שנה אריה ררעי הצעה: למנוע משכר ממשל"תי על-ידי עריכת מישאל-עם על הצעתו של חוסני מובארכ.

חשבונו של ררעי: איש אינו מעוניין בפירוק הממשלה, שיביא בהכרח לעריכת בחירות חדשות. אף אחת משתי המיפלגות הגדולות אינה מאמינה שבבחירות חדשות תשתנה התמונה הפוליטית. אולם הצעת מובארכ גרמה למחלוקת, שלא נראה כיצד ניתן להתגבר עליה. יצחק שמיר אינו יכול לזוז, גם אילו רצה בכך, מפחד שריהחישוקים. יצחק רבין ושימעון פרס לא יוכלו לוותר על התוויה, שהוצעה על-ידי מובארכ. לש"ס, המיפלגה הקובעת במחנה הדתי, אין חשק לבחור בין שני הגושים ולהשתתף בממשלה צרה עם אחד מהם.

הרעיון של מישאל-עם מדהים ברגע הראשון. כמו כל רעיון מסוג זה, הוא מפתה ומערי רר פחדים כאחד.

הצעה מעשית. מתנגדי הרעיון יכריע לים להצביע על התפקיד שמילאו מישאל-עם בתולדות הדיקטטורות המודרניות. גם מנהיג אוטוקראטי כמו שאיל דהיגול השת" (המשך בעמוד 50)

איש

השנה

תשמ"ט

מאת אורי אבנרי

ה איית-אללה רוח-אללה חומייני שלים עלה לשמיים, ונפגש עם קארל מארכס ועם ישוע, הנגר מנצרת.

אם הם סיכמו שם את המתרחש בעולם, יכלו להגיע רק למסקנה עצובה אחת: בשנה הזאת מתו כל האירואר לוגיות הגדולות. כך תיכנס תשמ"ט להיסטוריה.

חור בחלל

אשר החזיר חומייני את נישמתו לאללה הרחמן ורביהחסד, מתה עימו מהפכה האיראנית הגדולה, המהפכה הגדולה והאותנטית האחרונה עד כה.

שקיעת החומייניזם היא מאורע מקומי או מרחבי. שקיעת הקמוניזם זה היא מאורע עולמי.

העולם עמד המום מול תופעה זו. בסוף תשמ"ט רק התחילו המימדים האדירים של מהפכה-נגרית זו להסתמן. איש לא היה מסוגל עדיין לתפוס את כל ההיבטים של מיפנה זה בהיסטוריה האנושית.

היה זה באילו גוף אדיר מן החלל החיצון פגע בכדור-הארץ ויצר חור ענקי המשתרע מברלין ועד ולאדיוסטוק.

נוצר חלל ריק פוליטי ורעיוני, לכללי וצבאי, אי, שאין ערוך לו. השלכותיו מהוות אתגר לדמימיו האנושי. רק מעטים בעולם של תשמ"ט התחילו להתמודד עם האתגר הזה, אשר ישנה את פני העולם כ-11 השנים הנתרות של המאה ה-20.

לרגלי פסל לנין

ב וושינגטון ובטוקיו, בלונדון ובירושלים ישבו המדינאים והוגי-הרעיונות כקל הל של צופים מול מירקעההענק ששמו ברית-המועצות.

הם צפו, השתאו, נדהמו והתקשו לתפוס את אשר הם רואים.

ואכן, המחזות שרדפו זה את זה היו בליכך מדהימים, עד כי לא יכלו אף לעלות בדמימונם של אנשי-מציאות פרגמטיים לפני שנתיים שלוש.

בחירות בכרית-המועצות, שבהן ניצח אופוזיציונר פופוליטי מורח בשם בוריס יליצין את גדולי-המיפלגה, שבהן הביסו סגני-מישנה גנרלים עטרייעטורים. בימי סטא-

דימדומי האלים

לין, היו אלה נעלמים כלילה, מכלי להאשיר אחרים עקבות. ישיבה של הפרלמנט הסובייטי, ששוררה בשידור חי בטלוויזיה, ושבה קמו צירים והטיחו האשמות בוטות במנהיג הכלי-כול מיכאיל גורבאצ'וב, שעמד מולם נבוך ומחויך. מילה אחת מן המילים האלה היתה מספיקה, בימים ההם, ליריה בעורף.

שורה של גברים ונשים, לאורך שלוש רפרי בליקות סובייטיות, מוויילנה ועד טאלין, כשהכל מנופפים ברגלים לאומיים ותובעים עצמאות מכרית-המועצות.

חשיפתם במוסקווה של החוזים החשאיים מלפני 50 שנה, שבהם מכר הרודן הגרמני לרוון הסובייטי את ארצות מיוחדת-האירופה. בחירות בפולין, שבהן הוכרז מעמדי המיפי לגה הקומוניסטית שוק על ירך, עד כי נאלצו לקבל בדחילו וברחימו מקום וזטר בממשלה שבראשה עומד עתה תאדיאוש מאזובייצקי, עסקן קאתולי, לא-קומוניסט, ולמעשה אנטי-קומוניסט.

הפגנה גדולה בקייסנב, לרגלי הפסל החדול של לנין, שבה דרשו המפגינים שילטון עצמי, ולמעשה עצמאות למולדביה. הפגנה קטנה בקייסנב, לרגלי הפסל של לנין, שבה דרשו הגאנאזים — עם קטנטן, שהעולם לא ידע כלל על קיומו עד אז — הגנה מפני העריצות של המולדביים. וכך ברפובליקות סובייטיות אחרות, בזו אחר זו — גורגיה, ארמניה, אזרבייג'ן, קזחסטאן, ועד לאוקראינה הענקית.

אחרי שמונה שנים של מילחמה עקובה-דמ דם בעיראק השכנה, נאנחה איראן אנהה עמו"קה של הקלה כאשר מת האיש הגדול, שאש האמונה השיעית בערה בעצמותיו.

במקומו של חומייני באו אנשים מסוג אחר. הקנאות יצאה מן האופי נה באיראן. הוא יצאה מן האופנה בכל רחבי העולם.

כמקום הקנאים הגדולים, אנשי הדם והי אש, באו אנשים מסוג אחר, אנשים שהעולם הרביק להם את תוארהכבוד העליון של תשמ"ט:

פ ר ג מ ט י ס ט י מ

מות האיריאולוגיות היה התופעה החשובה ביותר של השנה בעולם כולו — תופעה ה"חורגת בהרבה מתחומי תשמ"ט, והעומרת ל"הטביע את חותמה על כל המחצית השניה של המאה-ה-20.

האיריאולוגיה של חומייני, איש-השנה תשמ"ט, שלטה באיראן רק במשך 10 שנים, והקרינה משם את אורה על העולם המוסלמי כולו. היו אלה 10 שנים של דם ואש, של מילחמה והרג המוני, של אמונה עיוורת וקני-אית. היא השתלטה בראשית הרבע הרביעי של המאה, ונראה כי תיעלם לפני סוף המאה. האיריאולוגיה הקומוניסטית נולדה כבר באמצע המאה הקודמת. היא השתלטה ברר-סיה הגדולה ברבע הראשון של המאה ה-20. במשך 80 שנה השפיעה עמוקות על העולם כולו, על כל מאורעותיו ותפוכותיו. השנה היא קרסה תחתיה.

היתה מישענת?